

Hout op een takkenril

Bij natuurbeheer moet je een duidelijke koers varen omdat je te maken hebt met ontwikkelingen die tijd kosten. Voor het verwerken van tak- en tophout is een takkenril een mooie oplossing.

TEKST EN FOTO'S: GUIDO HAMELINK, SANDER KRISTALIJN

Sinds de tachtiger jaren heeft het snipperen van hout een ware vlucht genomen. Het principe is eenvoudig: snoei- en zaagafval wordt tot kleine, gelijkmatige snippers vermalen. De snippers worden voor allerlei doeleinden gebruikt: speelplaatsen, paden en biomassacentrales. Er wordt echter te veel gegrepen naar een versnipperaar. Erg praktisch omdat takken veel volume hebben en over het algemeen in de weg liggen. Vergis je echter niet in de effecten van houtsnippers op de bodem en de mogelijkheden die een takkenril biedt aan de natuur.

Houtsnippers verstoren bodem

In een natuurlijke situatie sterft hout af, valt het op de bodem en verteert het langzaam. Dit gaat niet zomaar, hieraan

komen tientallen soorten schimmels en insecten te pas. Afhankelijk van het soort afval en de dikte ervan duurt dit proces enkele weken tot tientallen jaren voordat de afbraak compleet is. Een groot deel van het hout is nu terug in de bodem als voedingsstof voor planten en andere organismen. Bij houtsnippers ziet dit proces er anders uit. Je zou het kunnen vergelijken met het kauwen van voedsel; dat doen we om ervoor te zorgen dat onze darmen en maag het voedsel eenvoudig kunnen verteren. De klein geworden stukjes verteren veel sneller doordat de oppervlakte waarop de verterende elementen zoals enzymen hun werk kunnen doen veel groter is geworden. Bij houtsnippers zorgt de grote oppervlakte ervoor dat zuurstof, insecten en schimmels eenvoudig

kunnen beginnen met het afbreken van het hout. Het afbraakproces gaat daardoor aanzienlijk sneller en de voedingsstoffen worden in recordtempo aangeboden aan de bodem. Dit heeft tot gevolg dat de bodem verstoord raakt. Er ontstaat namelijk in korte tijd een heel andere chemische samenstelling door de injectie van mineralen. Als reactie hierop zie je vaak explosieve groei van brandnetel, kleeftkruid, akkerdistel en andere storingskruiden. Zolang de bodem bedekt blijft met een laag houtsnippers van circa 10 cm zullen kruiden zich moeilijk kiemen en blijft de groei van storingskruiden uit. Hiervoor moet je het dus regelmatig aanvullen. Voorwaarde is dan wel dat het snippermengsel grof is en er weinig tot geen vers blad of maaisel is meege-snipperd, anders kiemen kruiden alsnog.

Verantwoorde houtsnippers

Een verantwoorde toepassing van houtsnippers is in borders in de omgeving van het clubhuis en tees in plaats van bestrijdingsmiddelen of veelvuldig onderhoud. Bovendien houdt de bodem beter vocht vast. Ook op paden, als doormenging in compost en op boomspiegels kunnen houtsnippers.

Hout versnipperen is wel gemakkelijk, maar het kan de bodem verstoren waardoor je meer last krijgt van onkruid.

Wat je niet moet doen is het grenzeloos terugspuiten van houtsnippers in een plantvak dat net gedund is. Snipperen wordt vaak gezien als een voordelige oplossing in verhouding tot het afvoeren van snoeihout. Dit is echter nog maar de vraag, helemaal gezien de gevolgen wanneer de verruiging toeslaat en er gemaaid zal moeten worden.

Alternatieven

Naast het versnipperen kun je ook kiezen voor het verwerken van takken en boomstammen in het landschap. Op plekken die uit het spel liggen kan een deel van het hout in het plantvak op de bodem blijven liggen. Hierdoor krijgen tal van organismen de kans zich te vestigen waaronder vele soorten paddenstoelen. Veelal zal het echter niet mogelijk zijn het afval ter plekke te laten liggen vanwege de hoeveelheid en de locatie. Zoek dan bijvoorbeeld drie strategische locaties uit waar het hout, zonder dat het in de weg ligt, kan worden verwerkt. Begin met het in de grond slaan van dickere takken van ongeveer 2 meter lang; die kunnen fungeren als paaltjes zodat de takkenril is afgekaderd en niet uitzakt. Een takkenril met een breedte en hoogte van circa 1,5 meter is uitstekend en er kan dan ook een hoop hout in worden verwerkt. Laat je de paaltjes achterwege, dan is de kans groot dat de takkenril erg uitzakt en steeds breder wordt. Voor de duidelijkheid: het verschil tussen een houtwal en een takkenril of houtril is dat een houtwal een begroeiing is van boom- en struiksoorten op een ophoping in het landschap en een takkenril of houtril een ophoping is van dood hout. 🌱

Takkenril

Doelstelling:

- Kleine zoogdieren zoals egel, woelmuis en bosmuis vinden er voedsel en schuilgelegenheid.
- Vogels als winterkoninkje, roodborst en heggenmus vinden er broedplaatsen, voedsel en schuilgelegenheid.
- Paddenstoelen vinden er een onderkomen.
- Insecten: enkele vlindersoorten kunnen eitjes afzetten op het dode hout. Verder zijn er veel insecten die gebruikmaken van de beschutte en beschermde plekken om te schuilen.

Aandachtspunten:

- Zowel bij snippers als takkenhopen: denk goed na over de plaats. Het is niet de bedoeling dat je ermee moet gaan slepen omdat het in de weg ligt.
- Zoek meerdere plekken op het terrein waardoor de afstand van het plantvak of knotboom binnen een paar honderd meter ligt.
- Gebruik hout met een maximale dikte van 15 cm. Voer grotere stammen af of laat deze liggen in het plantvak.
- Begin met het slaan van palen (stokken) waartussen het takafval kan worden neergelegd.
- Zorg dat er gedurende het broedseizoen geen verstoring is in de takkenril; er zal ongetwijfeld in gebroed worden.

Guido Hamelink en Sander Kristalijn werken bij NLadviseurs – adviesbureau voor natuurbeheer en landschapsoptimalisering in Arnhem, tel. 06-43000297, www.nladvisers.nl

